

En ny metodebog - oplagt køb til skolebiblioteket

BENT EGAA KRISTENSEN: ”*Historisk metode. En indføring i historieforskningens grundlæggende principper*”, Hans Reitzels Forlag 2007, 288 sider, 298 kr.

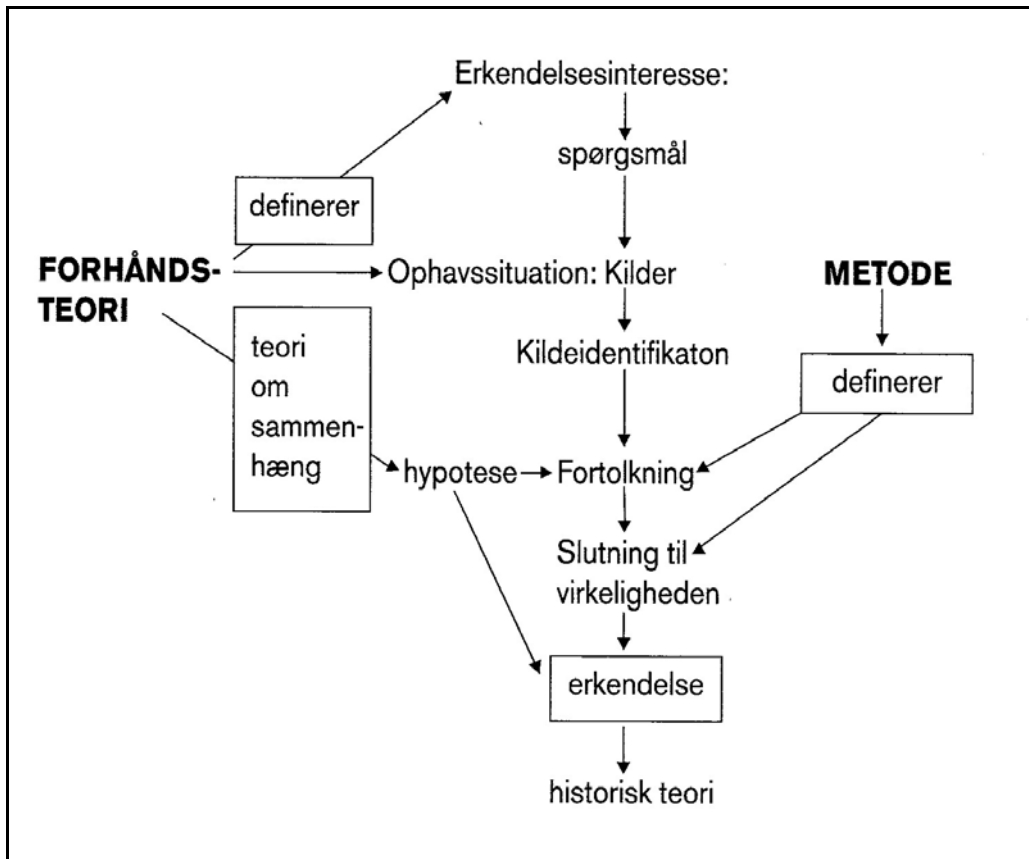

I forbindelse med sin undervisning på metodekurset på universitetet har Bent Egea Kristensen, der til daglig også underviser på Birkerød Gymnasium, udgivet dette interessante værk, der ifølge forlaget skulle være den første lærebog i historisk metode siden Kr. Erslevs berømte kildekritik, der udkom for mere end 100 år siden. Om denne flotte bemærkning holder vand, skal jeg lade være usagt, men lærebogen er særdeles interessant og velskrevet. Selv om denne lærebog ikke henvender sig til gymnasieelever, bør den indkøbes i mindst et eksemplar til biblioteket og lærerbiblioteket. Samtidig vil jeg opfordre til at kollegerne rundt omkring gør sig bekendt med indholdet, for der er sket en hel del på metodeforskningens område de senere år. Måske en oplagt jubilæums- eller fødselsdagsgave til historiekollegaen?

Bogen er bygget indbydende og pædagogisk op: Hvert kapitel indeholder

- en eller flere indrammede grundsætninger med efterfølgende forklaring
- et eller flere eksempler – skrevet med rødt!
- en diskussion

I den første grundsætning står der: ” Historisk metode er betegnelsen for den fremgangsmåde, man må anvende for at nå til en videnskabelig erkendelse af fortidens menneskeliv.” (s. 13) Med dette udgangspunkt gennemgås, hvorledes den historiske forskning og erkendelse har udviklet sig gennem tiden, hvor Kr. Erslev indtager en helt central position i den danske historieforskning. For hvordan etableres egentlig den historiske erkendelse, og hvorledes foregår den historiske forskning? Forfatteren gennemgår de forskellige bud, der gennem historien har været på dette med rationalismen, empirismen og den hermeneutiske metode, der alle forklares præcist og kortfattet. Dette leder frem til en fin model for den historiske forskning ud fra grundsætningen: ”Forskningsprocessen forudsætter en forhåndsteori om det emne, som historikeren ønsker at studere”. Som det fremgår af figuren er forhåndsteorien med til at bestemme både de spørgsmål, som historikeren stiller, og de antagelser eller hypoteser, som historikeren arbejder ud fra. Ved hjælp af den historiske metode når historikeren frem til en ny erkendelse eller teori, som Bent Egea Kristensen udtrykker det.

Bent Egea Kristensen: Historisk metode, 2007, s. 54

Bent Egea Kristensen gør grundigt op med den traditionelle opdeling af historiske slutninger i levns slutninger og beretningsslutninger, som man kender fra de fleste lærebøger for gymnasiet inklusive én, som jeg selv har været med til at skrive. I stedet anvender han i lighed med den ældre Kr. Erslev begreberne *slutning fra beretning* på den ene side og *slutning fra frembringelse* på den anden side. ”Ved *slutning fra frembringelse* slutter vi tilbage fra teksten til den **handling**, det var at frembringe den. Her kan vi, i modsætning til ved slutning fra beretning, være sikre på én ting: Da frembringelsen foreligger for os, må den frembringende handling have fundet sted” (s. 57).

I de næste kapitler gennemgår forfatteren de forskellige dele af arbejdet med de skriftlige kilder, der er historikerens primære arbejdsfelt. Udgangspunktet er det funktionelle kildebegreb, der indebærer, at det ikke er en egenskab ved teksten selv, men historikers erkendelsesinteresse, der gør den til en kilde. I denne sammenhæng har jeg den eneste lavmælte kritik af bogen, nemlig at forfatteren kun inddrager de skriftlige kilder som materiale, selv om han gør opmærksom på andre kildetyper som billeder, bygninger, materielle levn og landskabet. Med rette anfører forfatteren, at inddragelse af disse kildetyper ville sprænge rammerne for bogen, men det er synd for de studerende, at de ikke får et lille kig ind i de mange andre kildetyper, der er en del af både fortiden og nutiden.

Ved hjælp af de gode grundsætninger, forklaringer, eksempler og diskussioner gennemgås kildeidentifikationen, fortolkningen af kilderne og ikke mindst slutninger fra frembringelse, slutninger fra beretninger og forskellige kombinationer af disse typer slutninger. Eksemplerne er gode og illustrative fra det stockholmske blodbad over slaget på Fælleden til Grethe Fenger Møllers telefax i tamilsagen for blot at nævne nogle. Dette fører frem til kapitlet om hypotese- og

teoridannelsen med interessante diskussioner af de forklaringer, som historikere benytter sig af, og glem ikke, som Bent Egea Kristensen skriver i sin grundsætning s. 205: ”At betragte noget som en etableret kendsgerning er et resultat af en historisk teori. De historiske teorier bygger derfor ikke på kendsgerninger. Det er omvendt: Teorierne etablerer kendsgerningerne, som andre teorier kan bygge videre på”.

De sidste kapitler i bogen omtaler kort metoder fra andre fag som økonomi, international politik, politologi og den historiske fremstilling med en interessant diskussion af Bo Lidegaards med rette berømmede J. O. Krag-biografi. Perspektiverne efter årtusindskiftet afrunder bogen, og forfatteren er ikke bekymret for at historie er truet af den postmoderne udfordring:

”Som gennemgangen af den postmoderne udfordring har vist, er traditionen i faget åben over for optagelse af nye teorier og interesser. Faget har et fælles grundlag: Den historiske metode – men forskningen afhænger i høj grad af de forhåndsteorier, som styrer forskningsprocessen og dermed er konstituerende for skabelsen af historisk erkendelse. Historiefaget har noget at byde på også i det 21. århundrede, nemlig sand viden forstået som viden, der er metodisk og empirisk begrundet og åben for efterprøvelse og diskussion.” (s. 262)

Ulrik Grubb